

NAINE KUI INDIVIID LAVAL JA LINAL

Viimatisel teatriskäigul kummastas mind naiste rohkus publikus. See oli julgelt 90 protsendi ligi ning tükk polnud mingi „naistekas“. Vaheaegadel suitsuruumis olin suisa ainuke mees. Situatsioon mõjus pisut õõvastavalt ning unenäoliselt.

Tartu Üliõpilasteatri juht Kalev Kudu rääkis mulle hiljuti ühest oma unenäost. Ta viibis selles mingil Ain Mäeotsa esietendusel. Lavastaja ise, keda ta enne istet võtmist kättpidi teroitas, istus tema taga ning Kalevi ees istus Taago Tubin. Tubin olevat poole etenduse pealt lahkunud. Unenäos etendunud tükki Kudu ei kirjeldanud.

Tore, kui üle poole lavastajatest, kelle tegemised mulle korda lähevad, ühes unenäos kokku saavad. Eks nad ole seda ilmsigi teinud, juba kaheksakümnendate lõpul kooliteatris näiteks. Ja eks Tubin liikuski Võru Teatriatlejeest äsja Ugalasse. Võrokeelse tüki oli ta seal juba enne lavastanud (Jussi Kylätasku „Runar ja Kylliki“, 2007) ja kaugel see Mulgi-maa muust Lõuna-Eestist ikka on. Kolm olulist vaala lõunameelset ja -keelset teatrioja paisutamas on unenäokamraadid nagunii.

T. M. K. selle numbri valguses on Kudu ja Mäeotsa jäämine tegelikult saamine. Arvustatud ja asja eest. Mõlemal on palju ühist kah. Kas või Madis Kõivu ja Kauksi Ülle lõunaeestikeelsed näidendid. Ja loomulikult hoog, mis nende tegemistes sees on. Kord on Kalev tung ja Ain torm, kord vastupidi.

Nüüd on Mäeots ka kaamerate ning montaažilaua lähistel käe valgeks saanud. Inimesed, kes Meremäel „Taarka“ esilinastusel tormi trotsimas käisid, peaksid kõik medali saama. Vapruse eest. Võib-olla ka töö eest, nende ilmastikukindlus väärrib imetlust. Kas ja mille eest režissöör Mäeots medalit ja imetlust väärrib, pole mulle veel päris selge. Nagu ka see, kas Meremäel inimesi jäise tuule ja vihmaga piitsutanu oli paariast lauluema kapriis või tavaline tsüklon.

Maksimumpunkte aga väärrib kindlasti Mäeotsa lavastatud Loone Otsa suurejooneline ajaloomüsteerium „Koidula veri“ Vanemuises. See materjal lubaks endast ka väga suure filmi teha. Tõelise Taarkaga on vähemalt Setomaa mälul veel üsna värske puude, aga mõisa köit parafraseerides: Koidula veri, las voolab. Koidula on juba märk ja ikoon ning veritsevad ikoonid on mitteortodoksse eestlase jaoks tabuvaba teema. Näis, mis Taarkast saab. Sarah Kane'i (1971 – 1999), kelle ekspressiivseid suitsiidikirju Kudu Üliõpilasteatris juba mitmendat korda lavastada võttis, võib juba praegu emopõlvkonna Ristija Johanneks nimetada.

Selles ajakirjanumbris kohtabki käsitlusi mitmest ajaloolisest või „lihtsalt“ naisest. Naine on ajalooline paratamatus. Nagu ka teater. Mis mõnikord, kui kontekstil hooletult liugu lastes tsiteerida Anneli Saro arvustust Ugala-Rekkori-Ibseni tüki „Nora/Maja“ ning Von Krahli-Sarneti-Jelineki loo „Mis juhtus pärast seda, kui Nora oma mehe maha oli jätnud ehk Ühiskondade toed“ kohta, tegeleb ka sellega, kuidas naisel tuleb „...ühendada endas ja oma elupäevades perenaine, kodanik ja indiviid“. Pakun välja, et kui vähemalt mingil eluetapil esimesed kaks pigem vaeslasteks ning indiviid selle arvelt peale jääb, ongi meil hiljem, millest rääkida ja mida lavastada.

AAPO ILVES